

es Consilio, quod omnia est: Bölcz tanaczal es elmével tel-
lies lévén egéltzen minden; à ki tudnia illik minden dol-
gokat maga Elméiében foghat, es le is abrazolhat, az egi
természet szerint valo lehetetleneken kívül. *Plinius muni-
di Epitomen, es natura delicias*: É vilagh rövid sammaianak
es à Termézet győniörűségének bizonytotta. Mafok
vilagh vezérének, mindenek utolsó végének, az Egl
alat valok Fejedelmének, ki előt erős Oroszlianyok, nagy
termetű Elefantok, tűzes langot okado Sarkanyok, fene ter-
mézetű Tigrisek, vad Parduczok, mérges Krokodilu-
fok, bőmbőlo medvek, s-mindennemő fene vad alla-
rok, vagy szaladnak es el futnak: vagi penig fene ter-
mézeteket félre tévén, megh szelédülnek, es mint
felső Fejeknek fejet háitnak. *Ime Fortitudo, es Decor
indumentum ejus*! minemő nagy erősségben es hata-
lomban, minemő nagy szépségben es ékességben öl-
tötetet az Ember, à természetnek alkotója Istenétül,
meg à Ponanyágnak főtételégében leuő Bölcheknek el-
mélkedések szerentis. Allyatok elő Tíjs à szent lélek-
nek malasztia által megh világossitator elmék, az Anya
szent egyháznak szent *Doctori*, s-à kereszténységnek ok-
tato Mesterei! s-midőn En à kiraly Profetaual kerdezőf-
kedem; *Domine! quid est Homo?* Vram! miczoda az Em-
ber? jelenczettek ki felőle valo vélekedéseket. Megh
felel legh elsőben is szent Basilius: *Si ad honorem quo di-
vinitus est coonestatus respexeris: magnum quid est Homo*; Ha
az Emberben azt à böczületet, es tisztelertet tekénted,
melliel teremtetéskor tisztelertet az Istentül, *Magnum
quid est Homo*: Nagy dologh az ember. Mert *confert crea-
tionem*

Psal:

143

Hom: II.

Hex:

nionem hominis, es creationem lucis; Fértesd, es hason-
létczad őszve az Embernek teremtetésér, à világosságnak
alkotásával. Ime ugymond ez à nagy fölöttünk ki teric-
det, Egh, nap, hold, ezillagok, mellicet Szemeinkel
latunk, es chudalunk. Ime à tenger, à föld, s-azok-
nak minden ékességek, s-bennek lévő teremtetet alla-
toknak külömbfégek; *Omnia hæc verbo facta sunt*; mind
ezek egy szoval, egy paranczolattal. egy mondással
löttenek: De midőn az Ember teremtetik; *Digna-
tus est propria manu fingere corpus nostrum*: megh alázni
méltoztatik magát à Főlséges Isten, es önnön maga ke-
zeivel giarlo, es porra leendő Testünket, à sarbul ki for-
málni nem altallia. Vtanna szol ezen szent Doctornak,
nagyob bizonyágnak okaért, szent Ambrus Doctör, s-azt
mondgya; *Tanta dignitas humana conditionis esse dignoscitur,*
ut non solo Iubentis sermone sicut alia sex dierum opera, sed con-
silio Sanctæ Trinitatis, es opere Majestatis divinæ creatus sit
homo: Vgy annijra nagy az Emberi állapotnak méltó-
sága, hogy nem chák egy paranczolo szoval, mint az
hatodnap alkotmányok, *Sed Consilio Sanctæ Trinitatis*;
hanem à szent Haromágnak, mint egy egjűve valo ta-
náczkozással; *Faciamus hominem ad imaginem es simi-
litudinem nostram*; Ier alkotunk Embert à mi képünkre,
es hasonlatosságunkra; es midőn mint egy elvégzik
magokban à tanácskozást, no tchat *faciamus hominem*;
Teremcsünk Embert, es így *opere Majestatis divinæ crea-
tus sit homo*; Az Isteni Főllégnek mint egy tettetet mun-
ka alkotásával teremtetet az Ember. Itten nagy hofszán
le iria azon szent Atya, az Embernek mind teltebeli

Lib. de

Dig:

Hom:

Tom: 4.

B

külső

külső természetnek ékeességét, mind pedig, hogyhogy ab-
 razoltat ki, belsőképpen az Ember lelkében, az szent
 Haromlág egy Istennek személie, és hasonlatossá-
 ga, mely lélek maga mi voltában egylévén, háromki-
 valtképpen való tulaidonlágot foglalt magában, úgy
 hogy a mint azon Isten Atya; azon Isten Fiu: azon
 Isten szent lélek, személyében: úgy azon lélek *intellectus*,
 értelem; azon lélek *voluntas* akarat, azon lélek *memoria*,
 emlékezet légien tulaidonságiban; *In his tribus ejus
 imaginem mirabiliter gerit in sua natura noster interior Homo:*
 Ezekben abrazollia ki, és víseli magában ugymond
 ezen szent Atya csudalatosképpen Teremtőienek képét,
 es hasonlatosságát, a mi belső Emberünk, a mi lel-
 künk: Méltán mondgya tehát illietén elmékedésében
 szent Agoston az Embert; *Chara et amica possessio DEI;*
 Istennek kedves es kellemetes birtokanak; Iofzágának, es
 kénchének lenni; tudnyillik, *cujus causâ firmatum est
 Cælum, extensum est mare, fundata est terra;* kinek kedvé
 ért erőstettének megh ezek az nagy magas kerék
 Eghék; tericsztettének ki a mélij éges tengerek; fun-
 daltatott es alkottatott a föld, a nap föl kel, es le
 nyughzik; a hold telik, es fogy; az Eghékben
 ragyógo czillagok vilagoskodnak. Mindezek utan
 pedig ugyan mintegy el tikkadván, buzgo
 elmélkédésében Szent Bernárd Apatúr nagy alm lko-
 dással fel kiált: *Super Excellentiam ejus quis enarrabit?* Val-
 lion ki mondhattya ki elegendőképpen annak az cö
 nagy méltoságot: *Ab Fortitudo, et decor indumentum
 ejus!* Erősségen es ékeességbené öltöztetett teremtett Alla-
 tia é

Serm:
 225. de
 temp:
 Tom: 10.

Serm: de
 vil:

tia az Istennek az Ember, az Aniaszent Egyház ghöz
 lampaának vilagoskodo elméiek Szerint is. De meghis
Domine quid est Homo? Vram micfoda az Ember? Megh *Psalm: 8.*
 felel önnön magának az kiralyi Profeta; Háugymond
 Vram az Embernek az cö méltoságot tekintem: *Mi-
 nuisti eum Paulò minus ab Angelis:* csak egy kevesse törted
 ütet külfébbé az Angialoknál; Há ékeességét visgalom;
Gloriâ et honore coronasti eum: Dichólséggel, es tisztetlettel
 koronáztad megh ütet: Há hatalmat megh fonto-
 lom: *Constituisti eum super opera manuum tuarum:* A te
 kezid alkotmanij fölöt rendelted öter: *Omnia subiecisti sub
 pedibus ejus:* Mindeneket lábajj alá vetettél; *Orbes, et
 Bo-ves,* juhokat, es Eökröket, es mezei vadakat; *Volucres
 Cæli, et pisces maris;* Eghi madarakat, es a tengeri Ha-
 lakatis. *Fortitudo, et decor indumentum ejus;* Erősség te-
 hát bizonyára, es ékeesség az cö öltöztete. No tovább
 meghis *Domine quid est Homo?* Michoda Vram az Em-
 ber? Az az Ember: mely chudáknak chudáia; mely
 mindenálmétkodást föllüül hallad; mely egy halandó
 Istennek tisztetettet; mely Istenféggel telliesnek allitator;
 melynél nagyobb es böchületesb; nem tartator è vilá-
 lagon semmi; mely minden dolgoknak határozála;
 mely è világnak rövid sunamaia, Vra, Vezère, es a Ter-
 méltetnek gyóniórúllége; mely hathatos elméiéhez ké-
 pest egélszen minden. Micfoda? *Quid est Homo?* Mi-
 choda az Ember? Kinek Teremtéslekör, Embeti mod
 szerint szolván, ugyan mint egy tanáchozik, es fara-
 doz az Fölséges Isten; kibem maga képét es hasonla-
 toságot belé oltya; ki draga kénch, es draga Iofzág; kire
 nézve

nézve teremtettenek mindenek; kinek méltoságot senki elegendőképpen, senki ki nem mondhatja; Michoda? *Quid est Homo?* Michoda Vram az Embert? kit csak kevesse töttél külsőbbé az Angyaloknál; kit dicsőségel, és tisztelettel koronáztal; kinek mindenker labai alavetettél; kit kezeidnek minden alkotmány föliben rendeltél. Michoda? Az az Ember; kit erősbé, kit ékebbé helyhezítettél és öltöztetted; Michoda? *Quid est?* Ah szomorú kérdés! kelveres kérdés! Tik Tik szollallyatok, és fellelyetek megh el keseredet Szivek; Tik adgyatok valasztot Siránkozó Arvak; Tik nevedéken külded viragh szalok; Tik ohaitással Szanakodo Attyafiai; Tik fohaszkodó iambor, és hiv Szolgai, és Szolgai rend; Tik ügyefogyot Szegény föl tartot és táplalt Arvak; Tik Egyhazy, és Szerzetes gyamolétat Személyek; Tik adgyatok mondok valasztot; Tik szollallyatok; Tik felellyetek megh: midőn Kiralij Koronakkal tündöklő, s-feicdelmi Méltosággal fényeskedő Felleghes és Méltosághos Bathori Familianak Aghabul Szarmozot gyömolché: Aboldogh emlekeztű Országunk nagy Palatinusának, és Attyanak, Méltosághos nehà Groff Esterhas Miklofának kedves Leanyat: Méltosághos Groff Vrnak, Országunk Biraiának, Groff Nadásdi Ferencznek Szerelmes Hazas Társát: Méltosághos Groff Esterhas Anna Iulia Afzont, kivel huszon öt Efszendeigh Istenessen, chendessen, együt lakot: Apro Csemeteinek, s-szerelmes Gyermekeinek édes Annyát: Attyafiainak igaz szübeli Attayafiat: Szolgainak, s-Szolgainak kegyelmes Afzonyat főt Annyat: Eöszvegyeknek

nek, Arvaknak, Igycfogyottaknak könyörülő Taplaloiat; Szerzeteknek bizonyos Alamisnalkodo Tarhazat, az Halálnak kegyetlen ségétül el ragattatnak lenni kefergitek. Michoda az Ember? szollyon ez a fekete gyászban öltözöt Haza az Istennek; szollyon az Szomorú Musika; Szollyanak az éghő szüvétnekek, és gyertiak; Szollyanak a ketérülegre indito fel függesztet kép irások: *Quid est Homo!* Michoda az Ember! De mivel kit keserülég, kit bu, és banat fogh megh az szollastul, hanem chák külsőképpen ielentgetik; megh felel mind azoknak képében, a bölc *Ecclesiasticus; Omnes Homines terra, & cinis*: minden Emberek föld, és hamu. Vgyé? *Terra, & cinis?* Föld es Hamu? Ezé az erős, es ékes ruhazat, melyben öltöztet az Ember: föld, por, és hamu, mely az szeltül el hanyattatik, es lábainkal tapodtatik? Ezé a nagy méltoságh? Ezé a nagy fölsőfegh? föld por, es hamu? Megh felelni latratik az bölc Prædicator: *Deum time, & mandata ejus obserua, hoc est enim omnis homo;* Az Istent félyyed, es az cõ paraneholatit megh tarclad, mert ez az egész Ember; miutt ha azt mondana: noha az külső Ember a ki latczik, ugy mint ez a mi gyarló, és rothadando Testünk por és hamu; a belső Ember mindaztal, ki a mi lelkünk, melyben az Istennek szemelye, és háfolatossága oltatot, abban ál: hogy az Istent félyyed, es az cõ parancsolatit megh tarclad. Innend következik ofztan: *Fortitudo, & decor indumentum ejus;* Az a draga ruha, es öltözet, az erőslég es ékebbé a melyrül szol az negyven negyedik Zoltaris: *Omnis gloria filie* Psal: 44
C R egis

Regis ab intus : Minden dichőffége à kiraly leányának, az az, à keresztény léleknek belől vagy on. Erről tovább is szólván ez jelen valo oraban, kérem à keresztény halgatókat, ne legyenek unalmas *Predicationum*.

Cap. 5.

A bölch *Ecclesiasticus* kilencz gyanakodhatatlan dolgot, mellic boldogétyák è vilagon az Embert, tartot szívében nagynak lenni, & *decimum dicam hominibus*, à tizediket penigh nyelvel szandékozik ki mondani, az Embereknek, tartvan azokat oly nagy gyanakodhatatlan dolgoknak lenni, azért hogy nagy voltokat noha èo által latta volna bölcheffégével, mafok, mind azonaltal chak nemis gyanakodtanak azoknak mi voltokrul, hanem mint egy közönféges állapotoknak vélték. Első azért nagy az èo Gyermekein örvendező Ember, midőn azoknak Istenes magok vileléssén kellemetes erkölcsökön gyönörködhetik, es azokban mint egy tükörben maga személyét nézi, es holtá után is mint egy láttatik maga gyermekiben élni; Tovább boldognak tartya aztis, ki élvén lattyá ellenséggének romlását; nem Felebaratyanak romsálat ugyan, à ki gonosz akaróia volna mert az az örvendeteséghez à keresztény szeretet ellen valo, mellyet Vdözétünk paranchol : *Dico vobis diligite inimicos vestros, & benefacite his qui oderunt vos* : Mondom néktek Szeressétek ellenségtéket, es iol tegyetek azokkal, à kik gyűlölnek Tiktéket; sőt *orate*, imadkozzatok, à Ti kergetőitekert es ragalmazóitokert, Hanem köl, vagy olián ellenséggének romlását érteni, ki az keresztényiségnek, es à körölytény Annya szent Egyháznak zuffakod

do

do ellenfége, es üldözöic; vagy hogy pedigh, es legh inkább lelki ellenséggünknek, à Pokolbeli Sátannak Istennek kegyelme által túlünk valo megh szigyenüléssét, es romlását. Harmadik boldognak tartya à Bölch, à ki értelmes Afzonnyal lakik. Negyediket szamlalya, ki nyelvével megh nem esset. Eötödiket, *qui non servavit indignis se*. A ki nem Szolgált hozzáia nem meltoknak : Hatodik boldogh, A ki igaz Baratot talál, ki mind Szerencsés, mind Szerenczétlen állapotokban hiveségét megh tartya, es ha túrni, szenvedni, kölís, egyút túrión, egyút szenvedgyen. Hetedik, Aki az igazságot, à halgato félnek beszéli; az az, ki olyanokat tanit, olyanokat oktat, kik engedelmességgel vesznek, es serényféggel követik az oktatást. Vtollyara, mint egy kiváltséppen valo beches elmélkodással föl kiált : *Quam magnus qui invenit Sapientiam!* mely igen nagy, à ki bölchefféget talál. Mely nagy à ki scientiam tudomant talál! Bölchefféget, mely által à lelki, es Istenes dolgoknak elmélkedésében foglallya magát; Tudomant pedigh, mely által külső cselekedetiben, s-maga vislelésében ahoz, à mit lölki elmélkedésében föl talalt Istennessen, böchületesen tudgya magát szabni, es alkalmaztatni. Ezeket maga sziveben, s-titkos gondolatiban tartotta à Bölch: *De, decimum dicam in lingua Hominibus*, à tizediket el nem ütölhattya, hanem ugyan ki mondgya, es kiáltya, *Non est super mentem Dominum*; Nem halladgya megh az Isten felöt. Minto ha azt mondana; Gyönörködgyenek amibar à Szütlek Szerelmes Magzatrólásban; Eörvondgyenek mafok

fok lelki ellenfégeknek romlasfokon; vigadgyon ki ki
 értelmes Hazas Tárfaival; kérkedgyék à ki nyelvét megh
 zabolázhatta; Vrálkodgyék à ki maganál alab valonak
 nem udvarlot; Ellyen más igaz Baratyával; vigafzta-
 lodgyék à ki Tanito, engedelmes szoo-fogado Tanyt-
 vanijval; legyen nagy, à ki bölcheiséget, à ki tudo-
 mant talal; De, *non est super timentem Dominum*. Egyk
 sem halladgya megh az Istenfélőt, à ki tudnyillik fiui
 engedelmes félelme által szivében megh egygyesedet
 szerelmes szent Attiával, es dichőslégének koronaiat
 varia bizodalmassán. *Ab! timor Domini super omnia se*

Ibid.

superposuit. Az Isteni félelem mindenek fölöt hely-
 heliztette magát; mely ha nem tartoztattya az Em-
 ber lelkét; semmivé léfzen minden dichőslég, minden
 Tudomány, minden győniőrűség, vigasság, es tőkélle-
 tesség. Azért mondgya Arány szaiu szent Iános: lattal
 valaha egy fene vad lov at, mely zaboláiat el szagatta,
 Vezérlőiet magarul le vetette, Erdőkön, mezőkön, vól-
 gyeken, Arkokon nyargalodni; nyerit, visit, rugh,
 kapál, turia à taitéket, vérben fordultak Szemei, föl
 borzadot serénye, mindeneket rettent, rémit: *Sic*
anima que DEI timorem ipsam refranantem excussit; Igy
 az à Szegény lélekis, mely az Isteni félelmet, ki zabo-
 lan tartotta, el vetette magátul, *ad quævis malitiæ loca*
decurrit, donec ad Exitij Baratrum delata, precipitat suam
ipsius salutem. Minden gonoszlágnak utyain nyargalodik
 mind addigh, méglen vezedelmenek melységere jut-
 van, nyakra fűre veti údvőslégét. Iol mondgya tehát

Sup. text:
Eccles. us
supra.

Rabanus nevezetes Irás magyarázo Doctor: *Omnis*
operatio

operatio virtutum mediocris est, sine timoris DEI perfectione,
 igen közepszerű, es csekély minden Iofzagos cheleke-
 det az Isteni félelemnek tellyesfétése nélkül; *Timor Do-*
mini Sanctus permanens in Saculum sæculi; Az Vr félel-
 me szent megh maradando mind örökkén örökké; *Ipsè*
est fidei fundamentum, ipse charitatis origo, Eő az igaz
 hitnek erős megh mozdulhatatlan *fundamentuma;* eő
 à keresztényi Szeretetnek eredete; *Per ipsum operamur*
bonum, per ipsum per-venitur ad pramium; az által ezele-
 keszünk, à mi iot ezelekeszünk, az által érünkis à iu-
 talomra. Légyen ez à tiz dragha gyöngy szem à te
 Méltosághos koronadban; Méltosághos, es Nagy-
 ságos Gröff Esterhas Anna Iulia Afzony! Boldogh
 voltal, à ki Istennek aldasabul; *Sicut vitis abundans in*
lateribus domus tue; Hazod falai közöt mint à búven
 termet szölő Tő; *Filij tui sicut Norvella Olivæ in cir-*
cuitumensa tue; Gyermekidben mint az Olaifa fiatalok-
 ban győniörködtél. Győniörködtél mondom benne,
 kik közül az értelmesebbek szerelmes Ferikkkel, Te-
 kentetes, es Nagylághos Groff Draskovich Miklos es
 Iános, s-Palfy Iános Vrakkal egyút tiszteltenek, bóchül-
 tenek mint Annyokat; túled fügtenek, halgattanak
 mint Annyoktul; engedelmesléggel, alazatoslással,
 Szolgalattal voltanak hozzád mint Annyokhoz; A kis
 nevedéken Zengéknek artatlan iadczodozo nyaiosslagi
 pedigh, foglalatosslagid, s-gongyaid közötis mennyilzer
 voltanak vigasztalásidra! à kiket pedigh Istennek be-
 mutattal noha Annyai Szivednek keserűségét erzetted
 ugyan, de keresztény tőkélletesléggel Isten akarattyához
 szabván

D

szabván abbulis, mint a többiből magadat; grönör-
kódtel azokbanis midőn megh gondoltad, hogy
azokkal a mennyei karokat, es Istent dichéro Angyal-
szamot szaporítottad, s-a mennyit Istennek adtal közülök;
anny eledező szoszolot szerzettel magadnak. Boldogh
voltál abbulis, mert megè világon étedben lattad El-
lonfégidnek romlását; midőn tudnyillik a Christus igaz
Nyáiat, s-Annya Szent Egyházanak Fiait, Leanyt, szapo-
rodni s-az igaz hűtet teriedni, s következendőképpen
a Pokolbeli Ellenfegnek ersiködésért szegyenülni szem-
léted; s-nem csak szemléted, hanem abban magadis
buzgo szorgalmatossággal munkálkodo czköz voltál;
Vdvarodban, melyet ugyan tőkélleteség iskolaiának
mondhatunk, a külömböző Attyafiaknak Gyermekit be-
vén, s-az igaz hűben s-tőkélletes erkölchben nevelvén.
Boldogh voltál, a ki Méltosághos, okos, értelmes,
Isten felő Férieddel hufzon öt Észteideigh chendessen,
Isteneffen, minden Zurzavar, es víszalkodas nélkül,
mindenek példaiara, egy mas Szereteriben, egyenlő
értelmben laktál. Boldogh voltál Szollafidra nézveis,
mert intéted Ifiaknak Tanuságh, Eöregheknek pe-
digh a ioban valo öregbüles volt; nyaioskodasid Egy-
haziaknak, es Szerzeteseknek példa; Vilagiaknak Re-
gula, Okoskodasid mindeneknek chudaia tapasztalta-
tott, es bizonytatott. Boldogh voltál, a ki hozzád
nem méltoknak nem szolgáltál, tudnyillik ki első At-
tyaink esete után bennünk belsóképpen partot ütő, es
az okos lélek ellen uralkodni kíváno passzioknak, es
erzékenségeknék nem engedtel, hanem keresztényi
tökil-

teőkélleteséggel, es tőkélletes keresztényiséggel min-
azokat megh zabboláztad, s-Afzlonkodtal raitok.
Boldogh voltál, a ki tudvan az igaz barathágot, a ke-
restényi tőkélleteségh nélkül nem lenni barathágnak;
örömet nem nyaioskodtal olyanokkal, kik inkább hívfa-
gos hívűságot voltanak, hanem ha léleknek üdvösségét
teketetted, vagy az el kerülhetetlen alkalmatosságh
ugy hozta magaval, s-akkoris oh mely nehez, mely
súlyos, mely terhes volt az Szobeszid! Boldogh voltál
udvari chelédidre nézveis kiket sok szép Anniai oktata-
siddal, intéssiddal, fenyeztéssiddal ugy vezérttel, hogy
azokis alkalmaztatvan magokat, mind böchületes
magok viselessék, mind a gazdaafzonyfághbeli Szorgal-
matos foglalatoskodasok után, Frauczimerid közzül ki-
lenczven négyet böchületesen ki hazosítottal. Boldogh
bölchéségeddel, mely által külömb külömbfele lelki
tanitassoknak, Istenes Prædicatioknak hallasával; lelki
könyveknek, s-legh kiváltképpen kempis Thamas
Istenes könyveczkeiének mindennapi olvasásával;
Szerzetes Emberekkel valo beszédiddal, tilök valo tu-
dakozásiddal nyomoztatd, kerestted, az igaz tőkélletes-
ségnek utyát. Innend következet olztan a tudomany-
nak boldoghfágha, ugy hogy külső maga viselésében
megh fedhetetlen lévén, nem csak alatta valoinak
chudaia, nem csak magához hasonlloknak fényes
tüköre volna, hanem külső Nemzetek, nagy Feie-
delmi Személyek, söt kegyelmes Vrank, s-Afzonyunk-
is cö Feöllegek tapasztalván okosságát, maga viselé-
sét, mind lelki, s-resti ayándékit nagy böchületben,
nagy

nagy tisztességben tartották; a mint hogy halálan va-
lo erkénségeket is ki nyilatkoztattak cõ Feõlsek
Méltoflágos Fériének írt levelekkel. Így azért tün-
dõkölnék a te koronádban ezen első számlált boldogsa-
goknak drága gyöngyei, Méltoflágos Groff Afzony.
Eccles. ut supra. De timor Domini super omnia se superposuit: az Isteni fé-
lelemnek kellemetes drága gyöngye mindenek fölöt
helyhez tette magát, mely minden chelekedetidet, mint
a kormány úgy vezérlette, minden tkelleteffégedet,
mint az erõs *fundamentum* úgy tartotta. Féltél Istened
megh bantodástul szeretettbül szarmozot félelemmel:
azért gyakor gyonással, es *pænitentia* tartással, nem
chak kellemetes fatoros ünnepeken, hanem kôz napo-
konis mindennapi kôzönséges a prolékos fôgyatkoza-
situd, mellyek nélkül az Emberi gyarolágh nem lehet,
tisztogattad lelked háilékat, s-úgy szorgalmatoskodtal
be-fogadni, lelked hazában kedves vendégül, az szent.
*Sacramentum*ban az Vr Christust Iesust. Féltél, hogy
az cõ szegényében megh ne fogyatkozzék a Te Vd-
vezétõd, es megh váltod; azért alamifnalkodásidnak,
szegényeken valo kônyörtelteségednek gyakorlásával
engesztelted Vdvözérõdet. Tattad hogy szeléd, ke-
gyes, es alazatos szivû, a te megh valto Iesussod, s-ha-
tehetséged szerint nem kôvèrted, tartottal megh ne ban-
todgyék. Azért nem chak magadban nevelted minde-
nekhez a kegyességet, sõt mas' õszve haborodot Szi-
veketis engeszteltél, s-õszveis bekeltettél hasznossan;
Szerelmes Fériednek némely Szolgai rend ellenis oly-
kor méltàn föl geriedet busulástal, nem hogy gyulafz-
tottad

tottad volna, hanem inkább engesztelted, s-õszveis
Igy is kut fõnek folyama málhováis szokot szarmozni, s-
minemû nagy alazatoslással s-kegyességgel, Méltoflághos
Személy lévén latogattad a betegetket, s veszedelmes
ragadozo nyavalyában fekvõ nyomorultakat, nem csak
latogattad, hanem apolgattad, tanachiddal orvossággal
segetted, de legh kiváltképpé lelkednek vigyazására, s-üd-
veléseknek gondviselesére intetted, szorgalmaztad; gyöz-
ném elõ számlálni. Egy szoval mit varhatot egyebet valaki
attul, kiben az Isteni félelem megh gyökerezet, hanem
minden iot. Tudta, hogy *per ipsum operamur bonum, &*
per ipsum pervenitur ad premium, az által czelekedzünk
minden iot, az által jutunk a jutalomra, azért cõis mint
okos Afzony allat minden czelekedetinek *fundamentu*;
mául vetvén azt, nem czuda, ha a tób iszaghos cze-
lekedetekkel, és keresztényi tókilletességgel büvelkõdõt,
es virágot.

Itten iut ezemben Eliphaznak, szent Iob egyik Ba-
rattyának az a dorgalo Szava, mellyet olvaslok Iob
könyvenek negyedik részében, ki midõn Iobnak fai-
dalmirul, es nyomorult állapotjárul valo panaszokoda-
sit hallottá volna, miad azon szenvédésének okat õn-
nõn magára Iobra akaria vala kenni, mint ha azokat
Isten nem artatlanal, es probaképpen, hanem bûnciért
boczatotta volna reáia, es mint egy szemere veréskep-
pen kérdezõskedik: *Vbi est timor tuus, fortitudo tua,*
patientia tua, & perfectio viarum tuarum? Hol vagyon
mostan a te félelmed, mellyel mindenkor Fiui engedel-
melléggel es szeretettel félted Istenedet? Hol a te erõf-
séged,

Rabb.
ubi supra

Cap. 4.

féged, mély által, mint az erős kőszikla mozdulhatatlan voltal az Isteni szolgálatban? Hol á te békeféleges türelessed, melyért iutalmat vartál? Hol á te utaidnak tökilletésséghe, melyet eleitől fogvaft gyakorlottal, es abban bizakodtál. Megh alapodik itten Szent Gergely Papa, s gondolkozvan Eliphaznak szovairul, azt mondgya: *Ecce quomodo quamvis inconvenienter justum* *Lib. 5.*
moral: *Iob increpet Eliphaz, congruenter tamen ordines virtutum*
Cap. 12. *narrat.* Ime ha szintén illetlenül dorgallyais Eliphaz az artatlan lobot, mindazonáltal mely rendessen, es illendőképpen szamlalya elül á tökilletésségheknek rendit, *dum & timori fortitudinem, & fortitudini patientiam, & patientie perfectionem iunxit;* midőn az Isteni félelemmel az erősséget, az erősséggel á bekésséges türeést, á bekésséghes türeéssel, á tökilletésséget ferteti őszve; mert ugyanis *in via DEI á timore incipitur, ut ad fortitudinem per veniatur;* A ki az Isten uryát akarja nyomni, á félelemtől köl el kezdeni, hogy az erősségre jusson, nem ugy mint é vilagi mod szerint, holot á méreésség, es batorság erőt ad; á félelem penigh erőtlenséget szerez; hanem ellenkezőképpen: az Isteni szolgálatban á félelem ád erőt, á batorság penigh erőtlenséget. Bizonyttia ezt, á Példaíbelzések könyvének tizen negyedik reize, holot azt mondgya, á Bólch; *In timore Domini fiducia fortitudinis;* az Vr félelmeben vagyon az erősségh bizodalma, mert tudnyillik; *mens nostra tanto valentius terrores rerum temporalium despicit:* A mi szívünk annál foghanatosabbban, es erőssébben veti megh é vilaghi, es testi dolgoknak

Greg: ubi supra.

Prov: Dáp. 4.

retten-

rettentőssét, *quanto se Auctori veracius per formidinem subdit:* mentül igazabban, mentül Szorgalmatosabbban megh alázza, es aláia veti magat, azok Teremptőiének á Fiui szeretetből szármozot félelem által, a mi utan nem talal már azonkivül mitül félyen, *Fortitudo autem non nisi in adversitate ostenditur.* Az erősségh pedig az ellenkezőssékből tetczik ki; azrtis az erősségh utan mingyárt á bekeféleges türeést tetetik, mert ki ki annal erőssébbnek larattyá, es bizonyttia magat lenni lelkében, mentül töb üldözésséket, töb ellenkezősséket bekefélessen tür, es szenved; A ki penigh bekeféleges türhető; megh birta már az magat, megh zabolazta indulatit; azért szabadgyában uralkodik, es mentül dicheretesb győzedelmet vet magan, annal mozdulhatatlanabban, es alhatatosabbban orszaghol, s gyakorollya, á Ioszágos cselekedeteket; Igy azért magához kapcsollya az Isteni félelem az erősséget, es az erősségh magaval viseli á bekeféleges türeést, a bekeféleges türeést pedig követi minden Ioknak tökilletésséget; ugy hogy á mely lelkében az Isteni félelem megh tögzöt; *fortitudo, & decor indumentis ejus,* annak, az cőöltözete, es ruhazattyá erősségh, es ekefésségh. Megh gyükerezet valate benned Méltóságos Groff Esterhas Anna Iulia Aszony az Isteni félelem, á mint hallok, azért ki tleza megh tüled az erősséghnek, es ekefésséghnek drága ruhazattyát? mert am bár ne szollyunk szivednek nagy erős buzgho alhatatosággarul, mind az fölyül elő szamlált tökilletésséghidbenis, vallyon ki latot valami tántorodást benned, midőn vagy Isten-tül kemény, es sullyos beteglésségekkel, rettenetes, es vesze-

veszedelmes faldalmokkal, leghököppen gyermek
 agyod fektedben latogatattal: vagy pedig gonosz aka-
 roidtul boszúsággal illetettel; vagy éles, s-hegyes tű-
 hez hasonlító nyelvekkel sértegetettel, akkor iniuriai-
 dat Istenedre hattad, es ellened, tamosztot fergheteget
 éghő aldozattal mutattad be cő Szenr Feőlségének;
 beteghségidben valo faldalmidat pedig à Boldogh-
 lágghos Szűz Mariara, s-à Te kivált-képpen valo
 szofzolo Patronaidra Szent Annara, es Szent Bor-
 balya Szűzre biztad. Vgy cselekkettel nagy lelki, es
 resti alhatatossággal Méltóssághos Feriednek három
 eztendeigh valo veszedelmes beteghségébenis, mi-
 dőn tudnyillik Firfui keménységgel inkább külső-
 képpen szűnetlen faradoztal, kemény utakat
 iartal, éjjet nappal, napot éjjelel toldottal, nyugh-
 hatatlankodtal; belsőképpen azomban nagy alhatatos
 buzgho fohaszkodasid, imadfasid, lelki fogadásidat
 Istenedhez folyamodván, esedezvén, könyöröghvén
 Szerelmes Feried egészégének megh fordulassáért, s-à
 mi rendet, es modot ebben követel, azt tartottad
 megh, más világekéfertetidbenis, mellyekben ha Isten
 segétségét megh tapasztaltad, es nyerted; minémű
 ferénységgel, minémű buzgósággal adtal halakot cő
 Szent Feőlségének, nem csak közönseghes halaadasi-
 dal hanem kiváltképpen valo alamisnálkodasiddal,
 draga Szent Egyházbéli kapolnaknak, Oltároknak föl-
 epítésével, azokhoz kívántatot Misse mondo ezközök-
 nek, es ruháknak elkészítésével, es egyéb külömbféle
 ahétatossággoknak, mellyekben modot tartani nem szo-
 kot

kot, es nem tud àtskéletes sziv, végben vitelével. Oh
 bizonyára, *Fortitudo, & decor indumentum ejus!* Erő-
 ség, es ekeség à te öltözeted Méltóssághos Groff Atzony!
Fortitudo (à mint Szent *Hieronimus* Szol) *ad tolerandam per-* Hic
versorum improbitatem: Erősség à gonoszok üldözéssének Thom. 8.
 el Szenvedéssére: *Decor ad exercendam virtutum Gratiam:*
 Ekeség à Ioszagghos cselekedetek gyakorlássara; Ekeség,
quia operatur justitiam: mert igazságot cselekszik; Erő-
 ség, *quia persecutionem patitur propter justitiam:* mert
 üldözéslek et Szenved az igazsággert. Ez azért az à dragha
 ruha, es cöltözet, melyben à keresztény lélek tündöklük, es
 vilagoskodik. Szépen le abrazollya ezt *Ezekiel* *Propheta* Prov. 41
 Könyvének negyvenegyedik részében, holot le írta, à
Ierusalem *Templum* épületinek rendit, es modgyat;
 Cherubinokat, es Palmafakat helyesztet rendessen
 az egész Hazban köröskörül, es minden ketfele abraza-
 tu ket Cherub közöt egy Palma fat: *Et palma inter Che-*
rub, & Cherub, duasque facies habebat Cherub: à ket ke-
 rub közöt egy Palma fa agh, s-két abrazattya vala à
 kerubnak; *faciem Hominis juxta Palmam ex hac parte, &*
faciem Leonis juxta Palmam ex alia parte expressam per
omnem domum in circuitu; Emberi abrázat vala ki for-
 málva, à Palma fa mellet egyik részre, es Oroslanyi
 abrázat, à Palma fa mellet másik részre az egész haz-
 ban köröskörül. Magyarázván ezt à czikkelt Szent
Hieronimus, két dolgot veszen észébe: Egyikit à Palma
 fakat, *in quibus signum victoriae est:* Maslikat à keru-
 binokat, nem négy abrázattal, mint könyvének első
 részében latta vala őket à *Propheta*, hanem csak kettő-
 vel

vel, Emberi, es Orozlányi abrazattal ki formalva' 3-
 azt mondgya: *Primum ad rationem pertinet, sequens ad
 furorem*: Az Emberi Abrazat az okosságot icenti, melyet
 tulaidonava töt az Isten az Embernek; az Orozlányi
 Abrazat à haragot peldazza, de nem azt à bus haragot,
 mely az Emberben Szive körül az vèrt fölgyulafztya, es
 mintegy cfszelennè teszi az Embert, s-vétek-is; ha-
 nem *qui mentis consolidat mollitiem, & fortiozem facit ani-
 mam dimicantis*, mely az Emberi Szivnek lagylagat
 es puhafagat megh kemeniéti, hailandofagat batorittya,
 es a rökellereffég mellet valo harczo lafra erősséti; az
 illyen Kerub tétetik az Isten hazanak belsö reszeiben.
 mert otran *nequaquam alià re indigemus nisi ratione, atq;
 fortitudine*: nem egyébre (à mint azon Szent Doctor
 Szol) hanem csak Szinten Emberi, es Orozlányi abra-
 zátra, az az, okosságra, es erősségre vagy on Szükség-
 ghünk; Okossághra: hogy az ékesleget megh tarsuk;
 erősségre: hogy igasságunkbul ki ne forgatassunk;
 okosságra: hogy à Ioszaghos cselekedetek gyakorlással-
 val lelkünkert szépetchük; erősségre: hogy mind belsö,
 mind külsö Ellenféghinknek üldözéssli ellen igasságun-
 kat megh oltalmazzuk. Igy léssen ofztan à mint azon
 Szent Doctor feiczi be elmékedèssét, à keresztény
 léleknek az eö öltözeti: *Fortitudo, & decor*: erősség es
 ékeség: s-mèltan *juxta Palmam*, à Palma fák köz-
 ben, mint dúcsósség, és diadalmas bai vivo helyhez-
 tetik be az Isten hazának belsö reszeiben. *Ab ridebit
 in die novissimo*: nevetni fogh az utolsó napon az il-
 lyan öltözeti lelek azt mondgya à Bölch: midön lattya
 maga

maga ékes ruhajat, s-duchosséghes öltözeti: lattya
 mely diadalmassan futotta à pallyat: mely szerencsél-
 len kormányozot è világh Tengerinek habiai közöt:
 mely erőssen viaskodot lelki, telti ellenségi ellen. *Ri-
 debit*, nevet, örvend, vigad, nem fel, nem rettegh,
 à mint ezen Méltoslaghos Groff Afzony cselekedeti-
 bül-is ki teczik, kimind töbsszeri bereghféghiben;
 de legh kiváltképpen ez utolsóban, ugyan erezvén
 végsö oraiat közelgetni, gyakorta hallatot mondani,
 semmit nem felek à Haláltul, mert lölkem ösmèretit
 sem erzem terhelve lenni. Oh igen keresztényi tskilde-
 tességhből szarmozot Szok! Oh eörökké valo boldogh-
 ságra czèlozo léleknek mondassli! mindazaltal hogy
 annyval inkább öregbitché magaban Istennek malaszt-
 tiat, mely altal inkabis ékesíteze lelkinek szépséghét,
 midön el közelgetne utolsó szempillantása, mind
 Méltoslaghos Férierül, mind körüllette forgolodo keser-
 ves Arvairel el feletkezvén, nagy töredelmes szivel
 egész életebeli fogyatozasirul vadolvan magat Isten
 elöt, ha mivel megh bantotta eö Szent Feölséget,
 mindazokrul oldozást kérvén lelki Attyatul, az
 Eghekre à hova czèlozot è földön, föl vetvén
 szemeit, nagy buzgho tökilletességhel föl kiáltot.
 En Vram, es én Istennem! à te szent kezèdben ayan-
 lom lelkemet: à mint hogy chak ottan hamar kezèben-
 is adta eö szent Feölséghének, ezen Elztendöbéli.
 Boldogh Afzony havának huszonkettödik napyán,
 regvel het, es nyolcz ora közöt. Oh boldogh halal
 noha nekünk keserves! Oh boldogh el valas, noha
 nekünk

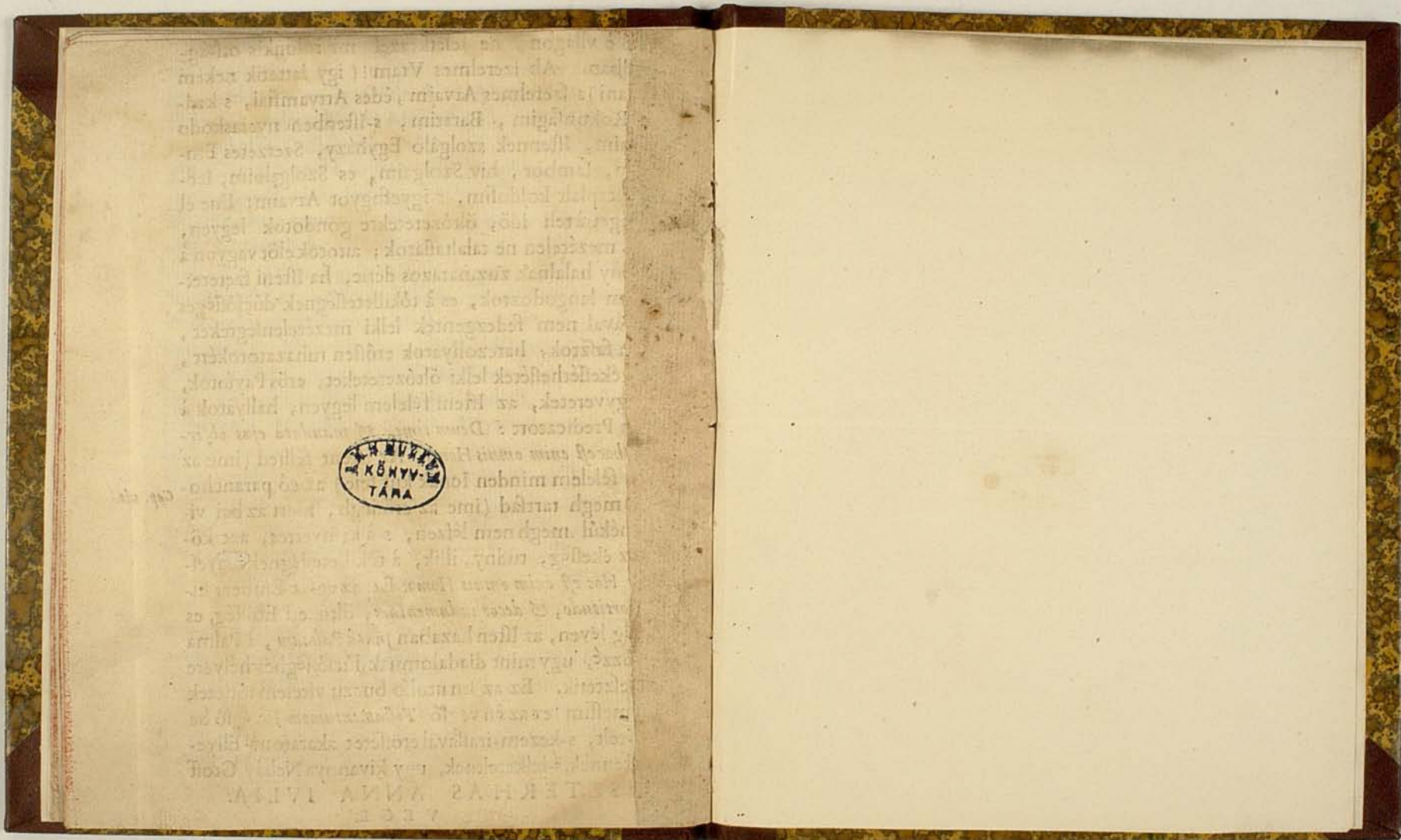
nekünk szomorú ! mely dichóssággal jelent meg,
 megh Valtoia előtt, tellyes lévén a keresztényi tökil-
 letessegekkel ! az igaz hittel, melyben Méltóságos
 Szüleitől emlétet Neháy Méltóságos Groff Eszterhas
 Miklóstul, Országunk Palatinusátul, es Méltósá-
 ghos Groff Nyari Christina Afzonytul, gyermeklé-
 gétül fogvaft ki hazaffiraffaigh nevelkedet ; Tellyes
 Istenben való reményfeggel, es bizodalommal, mely
 által minden haborúffágiban eő Szent Feőfféghe aka-
 rattyához szabta, es kapcsolta magat ; Tellyes Isteni
 Szeretettel, melytől az igazság, es tökilletesség utyát
 gyakorolni onszoltator ; Mely ékes öltözeten hely-
 heffzetet az Isten hazaban a Palma fak, diadalomnak
 ielenfégi közzé, ez az ékes Kerub ! mellyet ahétatof-
 fagi, könyöröletességhe, alamitnálkodaffi, kegyességhe
 szelédfféghe, békefféghe türeffli, Attyafiaihoz való igaz
 szübbeli szereteri, Szolgaihoz, s-szolgaloiohoz Afzonyi
 kegyelmességhe, s mindenek fölöt az Isteni Tisztelet-
 nek öreghbüléffe, annak felelmében való alhatatos megh
 maradafa, es egyéb (melyeket elől számlálnom hoz-
 fszu údo kívántatnik) tökilletes, údvőfféges, Istenes che-
 lekedeti körniekeztenek, ékesfétetenek. Oh boldogh
 lélek ! Te imar ugy reményük el vetted iutalmadat, es
 koronadat, mind magad érdemedre nözve, mind
 pedigh annak el vitelére könnyőbitetvén az fok ezer al-
 dozatok ; es Szerzetesek, Egyhaziak, s-minden rend-
 beliek buzgo könyörgéffli által. Mi pedigh még ez si-
 ralomnak völgyében nyomorgunk ; fok lelki ellensé-
 gink közt veszedelemben forgunk ; Mi emlékezünk
 rolad

rolad è vilagon, ne feletkezze mi rolunkis ország-
 lasodban. Ah szerelmes Vram ! (igit lattatik nekem
 szollani) s-szerelmes Arvaim, édes Attyamfiai, s ked-
 ves Rokonságim, Baratin, s-Istenben nyaiaskodo
 Tarfaim, Istennek szolgáló Egyházy, Szerzetes Em-
 berim, Iambor, hiv Szolgaim, es Szolgaloim, sze-
 gény taplalt koldusim, s-igyefogyot Arvaim ! Ime el
 közelget a teli idő, öltözetenekre gondotok legyen,
 hogy mezételen ne találtaftatok ; aitotok előt vagyon a
 kemény halálnak zuzmarazos dérie, ha Isteni szerete-
 tel nem langodoztok, es a tökilletességnek dücfőfféges
 ruháiával nem fedezgetitek lelki mezételenlégtetek,
 megh faszatok ; harczollyarok erőffen ruhazatotokéft,
 hogy ékesfethességhe lelki öltözeteneket ; erős Payfotok,
 es fegyveretek, az Isteni félelem legyen ; hallyátok a
 bölch Predicator : *Deum time, et mandata ejus obser-
 va, hoc est enim omnis Homo* ; Az Isten fállid (ime az
 Isteni félelem minden Ionak kut feie) az eő paranchol-
 latit megh tartfad (ime az erőfféghe, mert az bai vi-
 vas nélkül megh nem lézen, s-a ki nyertes, azt kö-
 veti az ékesfféghe, tudny, illik, a tökilletességnek tellyes-
 sége) *Hoc est enim omnis Homo* : Ez az egész Ember : ki-
 nek *Fortitudo, et decor indumentum*, öltözeti Erőfféghe, es
 Ekesfféghe lévén, az Isten hazaban *juxta Palmam*, a Palma
 fak, közzé, ugy mint diadalomnak dücfőfféghes helyere
 helyheffzetik. Ez az En utolfo buczu vitelem tütelet
 szerelmessim ! ez az én végffő *Testamentumom* ! végffő be-
 pechéttel, s-kezem-iraffával erőffétet akaratom ! Ellye-
 tek Istennek, s-lelketeknek, ugy kivannya Neháy Groff

ESZTERHAS ANNA IVLIA.

V. E. G. E.

Cap. ult.

KÖNYVTÁR
TÁRA
1848